

DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE

Vitolds Zahars

**Latvijas kriminālpolitika:
retrospekcija un nākotnes vīzija**

Monogrāfija

~ DAUGAVPILS UNIVERSITĀTES
AKADĒMISKAIS APGĀDS "SAULE" ~

2011

Apstiprināts DU SZF Sociālo pētījumu institūta Zinātniskās padomes sēdē
2010. gada 25. oktobrī, protokols Nr. 6.

Zahars V. *Latvijas kriminālpolitika: retrospekcija un nākotnes vīzija.*
Monogrāfija. Daugavpils: Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds
“Saule”, 2011. 136 lpp.

Recenzenti:

Dr. sc. soc., prof. Vladimirs Meņšikovs

Dr. jur., prof. Andrejs Vilks

SATURS

Priekšvārds	7
1. nodaļa.		
Kriminālpolitikas objektīvā nosacītība: ekonomiskie, politiskie, sociālie, psiholoģiskie, kriminoloģiskie un tiesiskie aspekti	9
2. nodaļa.		
Kriminālpolitikas jēdziens, saturs, attīstības soļi	22
3. nodaļa.		
Kriminālpolitikas sižeti: zinātniskās diskusijas, ilūzijas un realitāte	39
4. nodaļa.		
Atjaunojošais taisnīgums – jauna lappuse civilizācijas vēsturē	81
5. nodaļa.		
Tiesībsargājošo iestāžu vieta un loma kriminālpolitikas īstenošanā: iespējamā un neiespējamā misija	104
Pēcvārds	117
Bibliogrāfija	122
Summary.		
Criminal policy of Latvia: retrospective and perspective	133
Аннотация.		
Уголовная политика Латвии: перспектива и взгляд на будущее	134

PRIEKŠVārds

Valsts un sabiedrības evolūcijas ceļš nav rozēm kaisīts un nereti sabiedrisko attiecību regulācijā valsts vara spiesta izmantot krimināltiesību normas un iesaistīt tiesībsargājošās iestādes aktīvā pretdarbībā fizisko un juridisko personu nelikumīgai rīcībai. Šādai pretdarbībai ir ne vien tiesisks, bet arī morāls un tikumisks pamatojums, jo reaģēšana uz tiesību normu pārkāpumiem notiek sabiedrības vairākuma interesēs. Krimināltiesiskās iejaukšanās sabiedrisko attiecību regulēšanā tiesisko pamatojumu, pieļaujamās robežas un kārtību pēta kriminālpolitika – krimināltiesībās, kriminālprocesa tiesībās, kriminālsodu izpildes tiesībās, kriminoloģijā un citās zinātnēs integrēta mācība, par kuras mērķi prioritāri kalpo sabiedrības un indivīda drošības un labklājības aizsardzība.

Autora skatījums uz kriminālpolitikas veidošanos Latvijā, tās aktualitātēm mūsdienās un attīstību pārskatāmā un prognozējamā nākotnē tiek balstīts uz ievērojamu politiķu, filozofu un tiesību ekspertu atziņām, atsevišķu tiesību nozaru pēdējo gadu jaunradi un praksi, statistikas datu apkopojumu, atsevišķu tiesībsargājošo iestāžu darbības izpēti, ārvalstu pieredzi, tai pašā laikā savos spriedumos autors ir neatkarīgs un par notiekošo izsaka personisko viedokli, balstītu uz ilgstošu darba pieredzi dažādās tiesībsargājošās institūcijās un akadēmiskajā un zinātniskajā vidē. Zinātniskās monogrāfijas tapšanas mērķis un uzdevums ir rosināt uz pārdomām un jauniem risinājumiem tos, kuru varā ir lemt cilvēku likteņus, piemērojot un izpildot kriminālsodus.

Autors visai netradicionāli vērtē notiekošo kriminālpolitikas jomā un iesaka atsevišķus progresīvus risinājumu kriminālpolitikas attīstībā atbilstoši nacionālajām interesēm un vispāratzītajai starptautiskajai praksei. Atzinums, ka cilvēces asinis ir vecas, bet reizē

arī jaunas, jo tās pastāvīgi atjaunojas, ir attiecināms arī uz pētāmo zinātņi, – tai ir vērā ņemama, katram laikmetam atbilstoša pozitīva un negatīva pieredze un tradīcijas, savi celmlauži, un, visbeidzot, tai ir dinamiska attīstība un reljefi iezīmēta nākotnes vīzija.

Autors pauž pārliecību, ka monogrāfija lieti kalpos tiesību zinātnes speciālistu un studējošo vajadzībām, rosinās uz pārdomām un aktuālu rīcību valsts un sabiedrības demokrātisko vērtību aizsardzībā un cilvēkdrošības nostiprināšanā.